

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 2851/21
16.6.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Зорице Булајић, председника већа, Ирене Вуковић и Станиславе Митровић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., ... бр. ..., кога заступа пуномоћник адвокат Миросава Дајч из Новог Сада, Булевар Арсенија Чарнојевића бр. 184, против туженог ББ из ..., ... бр. ..., кога заступа пуномоћник адвокат Владимир Пудар из Новог Сада, Кеј жртва рације бр. 8/5, ради накнаде штете, одлучујући о жалбама странака изјављеним против пресуде Првог основног суда у Београду П 31274/19 од 03.12.2020. године, у седници већа одржаној дана 16.06.2021. године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване жалбе тужиоца и туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 31274/19 од 03.12.2020. године у ставовима првом и другом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу трећем изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 31274/19 од 03.12.2020. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 37.300,00 динара, у року од 15 дана од дана достављања преписа пресуде.

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосновани захтеви странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца, па је обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете исплати износ од 100.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 03.12.2020. године па до коначне исплате. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име

накнаде нематеријалне штете исплати износ преко досуђеног износа из става првог изреке, а до износа од 600.000,00 динара, са законском затезном каматом. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 96.100,00 динара.

Против наведене пресуде жалбу су благовремено изјавиле обе парничне странке. Тужилац је пресуду побијао у ставу другом и трећем изреке, како то произилази из навода његове жалбе и то због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, док је тужени пресуду побијао у ставовима првом и трећем изреке, из свих законских разлога.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу одредбе члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/2011 са каснијим изменама и допунама), апелациони суд је оценио да је жалба тужиоца неоснована, а туженог делимично основана.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности, а због којих би се побијана пресуда морала укинути. Тужилац у жалби без основа истиче да је у поступку учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП. Изрека пресуде је разумљива, непротивречна сама себи или разлозима пресуде који су наведени у погледу свих битних чињеница на јасан и непротивречан начин, а о битним чињеницама не постији противречност између онога што се у разлозима пресуде наводи о садржини исправа, записника о исказима датим у поступку и самих тих исправа или записника или изведеним доказима. Због тога пресуда нема недостатака због којих се не би могла испитати.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац и тужени су политичари. Тужилац је опозициони политичар, док је тужени члан странке која врши власт и посланик у Народној скупштини Републике Србије. Дана 29.11.2019. године тужени је на друштвеној мрежи Twitter на свом налогу @ББ навео: “Ало, бре, монструми...Схватили смо да је АА циљ и опсесија, коју ревносно преносе сви његови медији, како убити Вучића, али нема потребе да нас баш сваког дана на то изнова подсећате”. Дневне новине “Курир” пренеле су ову објаву туженог уз наслов “...” и “...”.

Према исказу туженог, ова објава уследила је након насловница објављених у недељнику “НИН” и дневном листу “Данас”, у којем су објављене карикатуре председника Вучића са метом на себи. Његово је мишљење да оба ова медија подржавају политику тужиоца и да су у том смислу његови медији. Он је изнео своје уверење да је циљ и опсесија тужиоца да физички уклони председника, а тог је уверења посебно након објаве да је плаћени убица Чаба Дер од два зараћена клана добио понуду да изврши атентант на председника Републике, па опет медији који подржавају политику тужиоца, као и сам тужилац, у емисији “Утисак недеље” нису исказали било какву забринутост на безбедност председника, већ су се шалили на ту тему.

Из исказа тужиоца саслушаног у својству парничне странке првостепени суд је

утврдио да он нема своје медије нити има утицај на уређивачку политику медија, да се никада није залагао за било какве насилне методе, да га је као човека погодило да неко мисли он жели убиство неког другог човека, због чега се морао правдати разним људима да то није истина. Стално трпи претње и вређања на улици од људи које и не познаје, а његова деца физичко насиље у школи од старијих ђака, а све то поводом текстова и изјава као што је ова. Ову објаву туженог коју је пренео “Курир”, видело је више стотина хиљада људи и један део њих је поверовао у то, а он нема никакав начин да их убеди у супротно. Против њега се не води било какав кривични поступак нити је кривично осуђиван.

Наведено чињенично стање жалбом тужиоца се не оспорава, док се наводима жалбе туженог оно паушално оспорава, због чега није доведена у сумњу законитост и правилност одлуке која је заснована на савесној и брижљивој оцени сваког изведеног доказа засебно и свих доказа заједно у смислу одредбе члана 8 Закона о парничном поступку. У жалби нису истицане нове чињенице, нити су понуђени или предложени нови докази у смислу одредбе члана 372 став 1 Закона о парничном поступку.

На правилно и потпуно утврђено чињенично стање, првостепени суд је правилно применио материјално право, и то одредбу члана 46 Устава РС, одредбу члана 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, као и чланове 19 Универзалне декларације о правима човека и Међународног пакта о грађанским и политичким правима, те одредбе чланова 154, 158 и 200 Закона о облигационим односима, када је закључио да постоји одговорност туженог за штету коју је тужилац претрпео због изјаве туженог којом се вређа његово достојанство личности (част и углед).

Правилно је првостепени суд оценио да у конкретном случају право тужиоца на заштиту достојанства личности претеже над потребом заштите права туженог на слободу изражавања, те да због тога тужиоцем праву на достојанство личности (част и углед) које је повређено изјавом туженог треба пружити заштиту.

Наиме, иако Устав Републике Србије (“Службени гласник РС”, бр. 98 од 10.11.2006. године) у одељку о људским правима и слободама у члану 46 јамчи слободу мишљења и изражавања, која подразумева слободу да се говором, писањем, сликом или на други начин траже, примају и шире обавештења и идеје, као и Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода у члану 10 (Закон о ратификацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода “Службени лист Србије и Црне Горе”, међународни уговори бр. 9/03, 5/05, 7/05 и “Службени гласник РС”, међународни уговори бр. 12/2010), ни према Уставу нити према Конвенцији ова слобода није апсолутна с обзиром да и Устав и Конвенција прописују изузетке према којима је задирање у ову слободу допуштено. То значи да је ограничење ове слободе могуће, с обзиром да се слобода изражавања може подвргнути формалностима, условима, ограничењима или казнама, али такво задирање у слободу изражавања мора бити законито (прописано законом), оправдано потребом заштите вишег циља (легитиман циљ задирања), и то: национална безбедност, територијални интегритет или јавна безбедност, спречавања нереда или криминала, заштита здравља или морала, заштита угледа или права других, спречавања откривања обавештења добијених у поверењу или очување ауторитета и непристрасности судства. Коначно, то задирање у

слободу изражавања мора бити неопходно у демократском друштву. Према томе, иако је слобода изражавања есецијално људско право, у одређеним ситуацијама ово право може да се супротстави неком другом људском праву у ком случају се слобода изражавања може ограничити. У конкретном случају, у сукобу су право туженог на слободу изражавања и право тужиоца на заштиту достојанства личности, које је као људско право према одредби члана 23 став 1 Устава РС, неприкосновено уз обавезу свих да га поштују и штите и оно према одредби члана 10 став 2 Европске конвенције може представљати легитиман циљ задирања у слободу изражавања.

Правилно је првостепени суд ради оцене претежнијег права, пошао од садржине изјаве туженог са његовог twitter налога одгодине у којој тужени изричито наводи да је тужиочев циљ и опсесија, коју ревносно преносе сви његови медији, како убити председника Републике, а коју изјаву су пренеле и дневне новине “Курир” тврдњом да је јасно да је АА циљ убити председника. Ради оцене дозвољености ограничења слободе изражавања туженог, мора се разграничити да ли је реч о чињеничној тврдњи или о вредносном суду туженог јер се постојање чињеница може доказивати, док се истинитост вредносних судова не може лако доказати (Jerusalem против Аустрије, одлука од 27.02.2001.године) па се за мишљења или критике не може тражити доказ о истинитости. Заштићени облици изражавања по члану 10 Европске конвенције, посебно су они у политици јер је то предуслов за постојање плурализма мишљења, које је од кључног значаја за демократско друштво. У конкретном случају наведена изјава туженог представља његово уверење, што потврђује и у свом исказу датом у својству парничне странке. Тужени је то своје уверење засновао на томе да одређени медији (“НИН” и “Данас”), објављују, како то тужени каже, карикатуре председника са метом на себи, те да је реч о медијима који подржавају политику тужиоца, тако да на основу овог уверења тужилац закључује да је “АА циљ и опсесија, коју ревносно преносе сви његови медији, како убити Вучића...”. Уверење о томе да су наведени медији “његови медији”, тужени није засновано на чињеници да тужилац има управљачку или финансијску контролу над овим медијима, већ је реч о његовом мишљењу да су ови медији тужиочеви јер подржавају његову политику. Према томе, јасно је да је ова изјава вредносно мишљење туженог, тако да доказивање истинитости овог мишљења није могуће, али се поставља питање да ли је ово мишљење туженог имало адекватну чињеницу подлогу, односно да ли она уопште постоји и у којој мери, или је изостала. Адекватност чињеничног основа за вредносни суд важан је фактор у разматрању претежности права и слобода у сукобу. Вредносни суд мора бити поткрепљен довољним чињеничним основом и по ставу Европског суда за људска права, јер “када се за неку констатацију на крају може рећи да је вредности суд, сразмерност мешања може да зависи од тога да ли постоји довољна чињенична основа за спорну изјаву, пошто чак и вредности суд ако нема чињеничне основе које га потрепљује, може се сматрати претераним (Feldek против Словачке, 12.07.2001.године, став 76). Ово стога што би у случају постојања довољног чињеничног основа могло да се прихвати да је таква изјава дата у доброј вери, односно да је у време изјављивања давалац изјаве имао довољно разлога да верује да је одређена информација истинита.

Међутим, у конкретном случају изостао је адекватан чињенични основ јер се мишљење туженог да је циљ и опсесија тужиоца убиство председника Републике, заснива на његовом уверењу да је то тако јер су поједини медији (који су по мишљењу туженог медији тужиоца јер подржавају његову политику) објављивали карикатуре

председника са метом на себи.

Даље, нема никакве сумње да тужилац као политичар треба да очекује да буде предмет критике, на чему се жалбом туженог посебно инсистира, посебно што је и он раније вршио власт на позицији градоначелника Београда, а да су “границе прихватљиве критике, сходно томе, шире када је у питању политичар” . Ово стога што се политичар "неминовно и свесно излаже детаљној анализи у погледу сваке своје речи и поступка од стране новинара и јавности у целини, па самим тим мора да покаже и већи степен толеранције "(Lingens против Аустрије, 08.07.1986.године, став 42). Ово посебно у ситуацији када су политичари критиковани од стране медија јер се потреба заштите политичара у том смислу мора “ценити у односу на интересе отворене расправе о политичким питањима” (Lingens проти Аустрије, став 43). Међутим, с обзиром да је изјава дата од стране другог политичара, правилно првостепени суд закључује да ова изјава туженог да је циљ и опсесија тужиоца као опозиционог политичара, физичка елиминација председника Републике претерана и да не може уживати заштиту коју подразумева слобода изражавања, јер је ограничење те слободе у конкретном случају неопходно у демократском друштву. Изјава туженог која се односи на тужиоца, а упућена јавности, која тужиоца приказује као политичара чији је циљ убиство легитимног представника власти – председника Републике у тој мери је претерана да постоји нужна друштвена потреба да се слобода изражавања туженог ограничи досуђивањем правичне накнаде пошто изражено гледиште може подстаћи на насиље против тужиоца у случају прихватања уверења о тужиоцу као опозиционог политичару чији је циљ и опсесија убиство председника Републике (Sürek против Турске, пресуда од 08.07.1999.године, став 61).

Због тога је првостепени суд правилно закључио да постоји обавеза туженог да тужиоцу накнади претрпљену штету у нематеријалној сфери. Информација о тужиоцу и свих наведених разлога, подобна је да повреди част и углед тужиоца и управо супротно наводима жалбе туженог, произвела је последице у виду душевних болова тужиоца, због чега, сразмерно интензитету душевних болова и њиховом трајању тужилац према одредби члана 200 Закона о облигациони односима, има право на правичну накнаду. Првостепени суд правичну накнаду правилно је одмерио, и то по слободној оцени на основу овлашћења садржаног у одредби члана 232 Закона о парничном поступку. Приликом одмеравања правичне накнаде првостепени суд узео је у обзир значај повређеног добра и циљ коме служи накнада, а то је ублажавање последица повреде, па нису основани наводи жалбе странака према којима би се циљ накнаде могао постићи досуђивањем нижег износа, односно да не може бити постигнут без досуђивања вишег износа. По схватању апелационог суда, досуђени износ може тужиоцу омогућити ублажавање штетних последица, а досуђивање вишег, односно нижег износа не би било у складу са сврхом која се остварује правичном накнадом.

На досуђен износ правичне накнаде, правилно је првостепени суд тужиоцу досудио законску затезну камату, почев од дана пресуђења па до коначне исплате, у складу са одредбом члана 189 и 277 ЗОО.

С обзиром на све напред наведено, апелациони суд је одбио као неосноване

жалбе странака и првостепену пресуду у ставу првом и другом изреке, применом одредбе члана 390 Закона о парничном поступку потврдио.

Међутим, одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу трећем изреке побијане пресуде, не може се прихватити као правилна, јер је првостепени суд одмеравајући тужиоцу трошкове у укупном износу од 96.100,00 динара, погрешно закључио да тужилац има право на накнаду трошкова на име таксе за тужбу и пресуду у износу од по 35.300,00 динара, одмерено према вредности постављеног захтева за накнаду нематеријалне штете, с обзиром да тужилац према одредби члана 153 Закона о парничном поступку, има право на накнаду трошкова сразмерно успеху у спору. Због тога тужиоцу који је био заступан од стране пуномоћника адвоката, сходно одредбама чланова 150 - 163 Закона о парничном поступку, Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и Таксене тарифе из Закона о судским таксама, припадају трошкови и то за састав тужбе у износу од 6.000,00 динара, за приступ и заступање на два одржана рочишта у износу од по 7.500,00 динара, приступ на једно неодржано рочиште у износу од 4.500,00 динара, као и на име судске таксе за тужбу и одлуку у износу од по 5.900,00 динара (према вредности која се односи на усвојени део захтева), што све укупно износи 37.300,00 динара.

Правилном применом одредби чланова 153 и 154 Закона о парничном поступку, решење о трошковима садржано у ставу трећем изреке побијане пресуде преиначено је применом одредбе члана 401 тачка 3 у вези са чланом 394 тачка 4 Закона о парничном поступку.

Тужилац нема право на накнаду трошкова другостепеног поступка, с обзиром да у поступку по жалби није успео, док је успех туженог незнатан (само делимично у погледу накнаде трошкова парничног поступка), због чега су захтеви странака за накнаду трошкова другостепеног поступка одбијени применом одредбе члана 165 у вези члана 153 Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија
Зорица Булајић ,с.р.**

**За тачност отправака
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић**